

{slide=Давст}Увс аймаг Давст сумын

“ Аараг Хайрхан Уул “ бэлчээр ашиглагчдын холбоо /СБАХ/

Тэргүүн С.Нямдорж Утас 95704411

Давст сумын газар зүйн байршил. Монгол улсын баруун хязгаар , их нууруудын хотгорт орших Увс аймгийн хойд захад Давст сум байрладаг . Зүүн урд , урд талаараа Увс нуур , баруун омно , баруун талаараа тус аймгийн Улаангом, Сагил сумтай , хойд талаараа ОХУ – ын Тува АССР – ийн Овор районтой хиллэнэ .

Тус сум нь 504224га газар нутагтай богоод үүнээс ХАА- н газар – 164434га , хот тосгон , бусад суурины газар – 232.48 га , зам шугам сүлжээний газар – 2039.02 га , ойн сан бүхий газар – 2734га , усны сан бүхий газар – 101га , Улсын тусгай хэрэгцээний газар – 334683.5га тус тус эзэлж байна.

Давст сум нь 2010 оны жилийн эцсийн байдлаар 191 тэмээ, 1025 адуу, 3460 үхэр, 28340 хонь, 29571 ямаа нийт 62587 толгой мал тоолуулсан байна.

“Аараг Хайрхан Уул” сумын бэлчээр ашиглагчдын холбоо нь 2010 оны 01 –р сарын 01 нд байгуулагдсан . Удирдах зовлол 5 – хүний бүрэлдэхүүнтэй. Сумын бэлчээрийн менежментийг сайжруулах, малчдын амжиргааг дээшлүүлэх зэрэг вйл ажиллагааг явуулж байна. Нутаг дэвсгэрт үндэслэгдсэн малчдын оорийгоо удирдах байгууллагын анхан шатны нэгж болох бэлчээр ашиглагчдын хэсгийг сумын малчид, орон нутгийн удирдлага, мэргэжилтнүүдийн оролцоотой 209 орхийн малчдыг хамруулсан дорвон бэлчээр ашиглагчдын хэсэг зохион байгуулж ажиллаж байна, Бэлчээр ашиглагчдын хэсгүүдийн талаархи мэдээллийг доорхи хүснэгтээр үзүүлбэл.

БАХ-ийн дугаар	БАХ-н нэр	(байнгын БХ-ийн эр)	БАХ-д ха
Нэр	Хүн амын тоо	Орхийн тоо	Тэмээ
1	Тун мэнд	Ж.Батбаяр	314

2	Бичигт хад	Х.Сүрэн	192
3	Давс эрдэнэ	М.Цэвэгмэд	242
4	Монгот цахир	Ц.Баатар	184
Дүн	932	209	174

Сумын бэлчээр ашиглагчдын холбоо байгуулагдсанаар Давст сумын малчдыг нэгтгэн зохион байгуулж, бэлчээрийг зүй зохистой ашиглах, хамгаалах, нохон сэргээх толовлогоо, улирлын бэлчээрийн хил зааг тогтоох, бэлчээрийг ашиглах хамгаалах талаар дагаж мордох журам, улирлын бэлчээрийг ашиглах хувиар, зэргийг боловсруулж бэлчээр ашиглагчдын хэсгийн тvвшинд хэлэлцvүлэн, сумын иргэдийн толоологчдийн хурлаар батлуулж хэсэг тус бvр дээр хэрэгжvүлэх ажлыг зохион байгуулж эхлээд байна.

Бэлчээр ашиглагчдын хэсгийн тогтвортой вйл ажиллагааг хангах, малчдын амжиргааг дээшлүүлэх зорилгоор хэсэг тус бүрийн малчид хуримтлалын сан бий болгосон богоод малчид зээл авч байна.

Дорвон багийн малчдыг хамруулсан “Газар тариаланчдын зовлогоон” “Малдын сургалт зовлогоон”-вүдийг сумын засаг даргын тамгын газартай хамтран зохион байгуулж ажилласанаар малчдын тариалан эрхлэх боломж нооц бололцоог судалж сумын хогжлийн толовлогоонд тусгуулах, бэлчээрийг зүй зохистой ашиглах хамгаалах талаар зовломж уриалгыг гаргаж батлуулан хэрэгжилтийг “Аараг хайрхан уул” СБАХ болон сумын засаг даргын тамгын газар хамтран зохион байгуулахаар болжээ. Зовлогоонд нийт 140 малчин оролцсон байна.

СБАХ-ын Тогтвортой вйл ажиллагааг хангахын тулд Давст сумын товд 4га талбайг хашиж хамгаалан 1500 ширхэг чацарганы суулгац суулгасан байна.

{/slide}

{slide=Бохморон}Увс аймгийн Бөхмөрөн сумын “Баян бөгтрөг” бэлчээр ашиглагчдын холбоо /СБАХ/ Тэргүүн Ц.Цэгд-Аюуш Утас 95457716

Бөхмөрөн сумын газар зүйн байршил. Бохморон сум хойд талаараа Оросын Холбооны Бүгд Найрамдах Тува улс, баруун талаараа Баян-Олгий аймгийн Ногооннуур сум, зүүн ба урьд хэсгээрээ Увс аймгийн Түргэн, Сагиль, Тариалан, Ховд сумуудтай хиллэнэ. Улаанбаатар хотоос 1516 км, Улаангомоос 180 км зайд оршино. Сумын тов нь Байшинт далайн твшнээм дээш 1498 м ондорт оршдог, эрс тэс уур амьсгалтай учраас сум зунд нь 70 км хол нүүж зүүн ууландаа зусна.

Тус сум нь 373475га газар нутагтай богоод үүнээс ХАА- н газар – 314291.2га , хот тосгон , бусад суурины газар – 258.21 га , зам шугам сүлжээний газар – 2792.59 га , ойн сан бүхий газар – 420 га , усны сан бүхий газар – 16023га ,Улсын тусгай хэрэгцээний газар – 39690га тус тус эзэлж байна. /2007 он/

Бохморон сум нь 2010 оны жилийн эцсийн байдлаар ,,,,,,, тэмээ, ,,,,,, адуу, ,,,,,, үхэр, ,,,,,,, хонь, ,,,,,,, ямаа нийт ,,,,,,, толгой мал тоолуулсан байна.

“Баян богтрог” сумын бэлчээр ашиглагчдын холбоо нь 2010 оны 01 –р сарын 01 нд байгуулагдсан . Удирдах зовлол 5 – хvний бүрэлдэхvвнтэй. Сумын бэлчээрийн менежментийг сайжруулах, малчдын амжиргааг дээшлүүлэх зэрэг вйл ажиллагааг явуулж байна. Нутаг дэвсгэрт vндэслэгдсэн малчдын оорийгоо удирдах байгууллагын анхан шатны нэгж болох бэлчээр ашиглалтын хэсгийг сумын малчид, орон нутгийн удирдлага, мэргэжилтнvвдийн оролцоотой 145 орхийн малчдыг хамруулсан дорвон бэлчээр ашиглагчдын хэсэг зохион байгуулж ажиллаж байна, Бэлчээр ашиглагчдын хэсгvвдийн талаархи мэдээллийг доорхи хvснэгтээр vзvүлбэл.

БАХ-ийн дугаар	БАХ-н нэр	(байнгын Бvхдvхэрийн ашиглагдах)	Малын тоо
Хvн амын тоо	Орхийн тоо	Тэмээ	Адуу

1	Шинэ ус	132	33
2	Цагаан бураа	86	21
3	Баянхайрхан	132	33
4	Баян-Оошиг	86	21

Баян богтрог сумын бэлчээр ашиглагчдын холбоо нь зудын эрсдлийг бууруулах зорилгоор БАХ-ууд дунд 300тн овс хадгалах боломжтой овс тэжээлийн агуулахыг барьсан. Одоогоор улсын нооцийн 200тн овсийг түрээсийн хэлбэрээр хадгалаж байна. СБАХ нь 2011 онд оорийн сумын болоод хажуу зэргэлдээ сумдын овсний нооц бүрдүүлэхээр товлон ажиллаж байна. Мөн БАХ-уудтай хамтран алслагдсан бэлчээр ашиглах зорилгоор Олон нуурын 15 км замыг зассан.

{/slide}

{slide=Тэс}Увс аймаг Тэс сумын

“Шинэ дэвшилтэт Тэс “ бэлчээр ашиглагчдын холбоо /СБАХ/

Тэргүүн Р.Рааш Утас 95459229

Тэс сумын газар зүйн байршил. Тэс сум хойд талаараа Оросын Холбооны Бүгд

Найрамдах Тува улс, баруун талаараа Увс нуур , зvvн ба урьд хэсгээрээ Увс аймгийн Малчин Зvvнговь сумуудтай хиллэнэ. Улаанбаатар хотоос 1358 км, Улаангомоос 158 км зайд оршдог эрс тэс уур амьсгалтай алслагдсан сумдуудын нэг юм.

Сумын нийт нутаг дэвсгэр 308506 га. Үүнээс ХАА-н эдэлбэр газар 187816,4 га, Бэлчээрийн газар 151463,14 га, Хадлангийн газар 3050 га, Хот, тосгон бусад суурийнгийн газар 434,4 га, Ойн сан бvхий газар ,,,,,Усны сан бvхий газар 3552 га, Зам, шугам сvлжээний газар 3193 га,Тусгай хамгаалалттай газар 47726 га тус тус эзэлж байна. /2009/ Засаг захиргааны 10 багтай.

Тэс сум нь 2019 оны жилийн эцсийн байдлаар 1884 тэмээ, 7765 адуу, 19973 vхэр, 142752 хонь, 60674 ямаа нийт 233048 толгой мал тоолуулсан байна.

“Шинэ дэвшилтэт тэс“ сумын бэлчээр ашиглагчдын холбоо нь 2010 оны 01 –р сарын 01 нд байгуулагдсан . Удирдах зовлол 5 – хvний бvрэлдэхvвнтэй. Сумын бэлчээрийн менежментийг сайжруулах, малчдын амжиргааг дээшлvвлэх зэрэг вйл ажиллагааг явуулж байна. Байгуулагдсан цагаасаа эхлэн сумын малчдад “Бэлчээрийг зvй зохистой ашиглах, хамгаалах”, “Молчдын оорийгоо удирдах байгууллаг”-ын талаар сургалт семинарыг зохион байгуулж ажилласан байна. Нутаг дэвсгэрт vндэслэгдсэн малчдын оорийгоо удирдах байгууллагын анхан шатны нэгж болох бэлчээр ашиглалтын хэсгийг сумын малчид, орон нутгийн удирдлага, мэргэжилтнvвдийн оролцоотой бэлчээр ашиглагчдын хэсэг зохион байгуулах ажлыг эхлvвлээд байна. Одоогийн байдлаар 4-н багийн нутаг дэвсгэрт таван Бэлчээр ашиглагчдын хэсгийг зохион байгуулалтанд оруулж, дотоод журмыг нь батлуулж, хэсгийн ахлагчыг сонгосон байна.

2011 оны оволюлтийн бэлтгэлийг хангах, эрсдэг бууруулах зорилгоорТооромтын голд гурван БАХ-н 90 гаран малчид боолт хийж шуудуу татан бээлчээр усжуулсанаар тус орхvвд хадлангаа бэлтгэж vүнээс гадна 4000 боодол овс нооцолсон байна.

Мон малчидтай хамтран Тэсийн голд бриваз барьсан байна.

{/slide}